

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ראה

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ב
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושלוש לבריאה
שנת הקהל

לזכות

הו"ח ר' איתי משה שיחי' פישביין
לרגל יום ההולדת שלו לאוישו"ט,
ביום כ"ו מנ"א ה'תשפ"ג - "שנת הקהל"
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר
*

נדפס ע"י זוגתו

מרת מורי' רות תחי' פישביין

* * *

לזכות

הו"ח ר' ניב וזוגתו מרת חי' שיחיו פישביין
לרגל מלאות שש עשרה שנה לנשואיהם
ביום כ"א מנ"א ה'תשפ"ג - "שנת הקהל"
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

הי' שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ובנוגע לפועל:

יש לפרסם ולעורר בכל מקום ומקום ע"ד העבודה המיוחדת דחודש אלול המרומזת בחמשת הראשי-תיבות דתורה תפלה גמ"ח תשובה וגאולה, ובהדגשה מיוחדת בנוגע לר"ת החמישי, ענין הגאולה, כפי שחודרת בכל עניני העבודה, עי"ז שחזורים ונעשים ברוחה של הגאולה (כולל ובמיוחד ע"י לימוד התורה בעניני הגאולה וביהמ"ק), מתוך צפי' וודאות גמורה שתיכף ומיד ממש רואים בעיני בשר ש"הנה זה (המלך המשיח) בא"⁴.

ובפשטות:

להכריז ולפרסם בכל מקום – בדברים היוצאים מן הלב – שהקב"ה אומר (ע"י עבדיו הנביאים) לכאור"א מישראל "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה", ועד שהיום ממש רואים בעיני בשר ברכת הגאולה האמיתית והשלימה.

[ויש להוסיף ולהדגיש שההכרזה והפרסום דכהנ"ל צ"ל גם ע"י אלה שטוענים שעדיין לא נקלט ענין זה (בשלימות) בהבנה והשגה והכרה שלהם, דכיון שגם אצלם ישנו ענין האמונה בשלימות, יכולים (ובמילא צריכים) הם לפרסם הדברים לאחרים החל מבני ביתו (שבודאי אינם צריכים "לסבול" מזה שעדיין לא הונח הדבר בשכלו), וכל אלה שנמצאים בסביבתו, כל אחד ואחת מישראל, ובודאי שע"י ההשתדלות המתאימה יתקבלו הדברים ויפעלו פעולתם, כולל גם אצל המכריז והמפרסם, שיוקלט אצלו בפנימיות וכו'].

(משיחות ש"פ ראה, א' דר"ח אלול תנש"א)

(4) שה"ש ב, ת. שהש"ר עה"פ.

מושגת תכלית הדומם, הצומח והחי – להכלל במדבר.

באדם עצמו כלולים פרטים שבהם הוא דומה לדומם, צומח וחי, דוגמת הנאמר בגמרא²: "בשלשה נדמה כבהמה", וכלולים בו פרטים בהם שונה הוא מן הדצ"ח, בהם הוא אדם, "מין המדבר".

כשם שלגבי דצ"ח באופן כללי הרי התכלית אינה בדצ"ח כי אם המדבר, וגם המעלה שבדצ"ח הוא דוקא כאשר הם נכללים ב"מדבר" – כך לגבי ה"מדבר" עצמו: לא בפרטים בהם הוא דומה לדצ"ח – תכליתו ויתרונו. תכליתו בחלק המדבר שבו. תכלית שאר פרטיו – הדצ"ח שבו – שיהיו גם הם בהתאם למדבר שבו, וייכללו בו.

הוא הדבר לגבי הדומם, צומח, חי – הכלליים – שהאדם משתמש בהם והם נכללים בו – תכליתם להיכלל במדבר שבאדם דוקא, מתוך כך שהאדם ינצלם בהתאם לענין וחשיבות האדם.

ג. מהותו האמתית של האדם היא "אדמה לעליון"³ כביכול, לאדם העליון שעל הכסא שהוא האדם האמתי, אמיתותה של מעלת המדבר. חשיבותו של האדם בכך ש"אדמה לאדם העליון", ולפיכך הוא נקרא בשם "אדם". יתרונו של האדם – לכשייכלל באדם העליון מתוך כך שיבצע שליחות האדם העליון, כפי שמוסבר בלקוטי תורה⁴ שע"י קיום שליחות האדם העליון נעשים כמותו, זו ההיכללות באדם העליון.

יש בזה סדר והדרגה: תחלה מתבטא הדבר בדרגה נחותה, ולאחר מכן בדרגה געלית יותר, עד שהאדם מביא עצמו לידי התכללות מוחלטת באדם העליון, כפי שהוסבר לעיל (במאמר)

א. בפרשת השבוע נידונות "זאת הבהמה אשר תאכלו", בהמות טהורות, ו"הבהמה אשר לא תאכלו", בהמות טמאות. התורה קובעת שני סימנים לבהמה הנאכלת: מעלת גרה ומפרסת פרסה.

בסימני התורה קיימים שני סוגים: (א) גורמים. סימנים שהם עצמם נימוק וסיבה לדבר, ובנידון דידן: משום שהבהמה מעלת גרה ומפרסת פרסה – לפיכך היא בהמה טהורה. (ב) מבדילים. סימנים שלא הם הגורמים והסיבות לדבר, אלא שהם מבררים את הטהרה או היפוכה של טהרה הקיימים בדבר מחמת עצמו. המציאות מתבררת באמצעות הסימנים¹.

פנימיות התורה, תורת החסידות, כורכת משל בנמשל. למרות שהמשל הוא דבר זר ואינו משמש אלא משל בלבד – כרוך הוא בנמשל, לפי שאין בעולם דבר מקרי גרידא, והעובדה שפרט זה משמש משל לנמשל זה – היא משום שהמשל נובע מן הנמשל. תוכן הנמשל – כשמשתלשל לעולם נחות יותר נהפך למשל.

לפי זה יש לשני סוגי הסימנים קשר לדבר עצמו. אף הסימנים שאינם מהוים גורם וסיבה לדבר, כי אם סימנים לבירור המציאות, קשורים בדבר עצמו. לא במקרה משמש פרט זה כסימן לדבר, אלא שהדבר עצמו כשהוא משתלשל לדרגה נחותה יותר – הופך הוא לסימן.

מובן, איפוא, ששני הסימנים, "מעלת גרה" ו"מפרסת פרסה", על כל סוג של סימנים שהם שייכים אליו, יש להם קשר הדוק עם "זאת הבהמה אשר תאכלו".

ב. ענין האכילה – "זאת הבהמה אשר תאכלו" – הוא שאדם נוטל חי, צומח, או דומם ובאכלו אותו הופך הוא דם ובשר כבשרו. הדומם, צומח, חי נהיה ל"מְדַבֵּר" (אדם), ובכך

(2) חגיגה טו, א.

(3) ראה לקו"ש ח"ב [המתורגם] ע' 77 הערה 3.

(4) ויקרא ב, א.

(1) ראה בפירוט צפנת פענח להגאון הרוגצבי על הרמב"ם ריש הלכות מאכלות אסורות.

נוסף על כללות הענין ד"אחכה לו בכל יום שיבוא"¹, ובפרט לאחרי ש"כלו כל הקיצין"², וסיימו כל עניני העבודה (כמדובר כמ"פ), נמצאים בשנה מיוחדת שהר"ת שלה "הי' תהי' שנת נפלאות אראנו", "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות",

– וכבר ראו בפועל כו"כ "נפלאות" הן בנוגע לגאולת הפרט והן בנוגע לגאולת הכלל, כולל ובמיוחד בנוגע לאחינו בנ"י שבמדינה ההיא, שרבים מהם יצאו מן המיצר אל המרחב, הן כפשוטו, והן (ובעיקר) בנוגע להאפשרות לחיות חיים יהודיים ע"פ התורה ומצוותי', ועד שבימים האחרונים ממש (ובאופן דפעולה נמשכת גם בימים אלה) התקיים הכינוס של שלוחי חב"ד (מכו"כ מדינות) במדינה ההיא – שבה נמצאת העיירה והערים ליובאוויטש, ליאדי, ליאזנא, רוסטוב ופטרבורג, שבהם חיו ופעלו נשיאי חב"ד במשך כו"כ דורות – נתכנסו השלוחים של נשיא חב"ד בדורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר בעיר הבירה של מדינה ההיא (מאסקווא), על מנת להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת התורה והפצת המעיינות (דתורת חסידות חב"ד) חוצה, שעיי"ו אתי מר דא מלכא משיחא³ –

ובשנה זו עצמה – עומדים כבר בר"ח אלול, חודש החשבון של כל השנה, אשר, הסך-הכל דהחשבון הוא: "עד מתי!..."

היתכן שבסיומם של י"א חדשים דשנת "נפלאות אראנו", משיח צדקנו עדיין לא בא!?!...

* * *

(1) נוסח "אני מאמין" (נדפס בכמה סידורים) – ע"פ לשון הכתוב חבקוק ב, ג. פירוש המשניות להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק היסוד הי"ב.
 (2) לשון חז"ל – סנהדרין צו, ב.
 (3) אגרת הבעש"ט הידועה – נדפס בכתר שם טוב (הוצאת קה"ת) בתחילתו. ובכ"מ.

שתחלה באה העבודה של "אחרי הוי' אלקיכם תלכו", אחרי, בבחינת אחוריים בלבד, עד שמגיע האדם לתכלית ההתעלות – "ובו תדבקון", בה אין הוא מהוה מציאות לעצמו, כי אם דבוק לגמרי, עד שנהיה כדבר אחד.

– דוגמת דרגת משה רבנו שאמר: "ונתתי עשב" לפי שהיה בטל לגמרי, מבלי שהיה מציאות לעצמו, ונחננו מה", שכונה מדברת מפומא דיליה⁵, והיו אלה דברי השכינה באמצעות חמשה מוצאות הפה שלו, וזו דרגת "ובו תדבקון" –

וכפי שהדבר באדם עצמו, כך הדבר בדצ"ח בהם הוא משתמש, שתכליתם להיכלל באדם העליון.

ד. כדי שתהיה אפשרות זו של נטילת בהמה, והרי "רוח הבהמה היורדת היא למטה", וליצור בה העלאה והתכללות, בניגוד לטבעה לרדת למטה, התכללות באדם התחתון תחלה ובאמצעותו גם באדם בעליון – זו הדרך הארוכה למן "אחרי הוי' אלקיכם" עד "ובו תדבקון", והרי כל הדרכים בחזקת סכנה,

– כדי שתהיה האפשרות לעבור כברת דרך זו נתנה לנו התורה שני סימנים המורים לאדם אם מבצע הוא עבודתו כפי הראוי:

אם עוסק הוא בדברים הגשמיים של דצ"ח לשם שמים ולעבודת הוי', שאז גורם הוא להם העלאה והתכללות, כאמור, "אשר תאכלו", או אם אינו עושה זאת כפי הראוי, אין הוא עושה הדברים לעבודת הוי' כי אם משום טבעו והרגלו, שאז אינו יוצר בהם העלאה, אלא היפוכה, ואז – "אשר לא תאכלו".

ה. ב"תורה אור"⁶ מדובר על ר' חנינא בן תרדיון שעשה שני דברים, מעשה אחד השייך ל"קו" החסד, ומעשה שני השייך ל"קו" הגבורה, ואת שניהם קיים באופן שוה – מתוך כך יובן שעשה זאת לא מחמת טבעו, כי אם כתוצאה מ"עבודתו", שכן אילו היה זה מחמת הטבע, לא

היה מסוגל לעשות שני הדברים בחיוביות שוה. כפי שנאמר בספרי⁷ שמדות האהבה והיראה הן מדות הפכיות ואינן מסוגלות להופיע יחד, ורק בעבודת הוי' אפשריות שתי המדות יחד.

זו גם משמעות הנאמר לגבי אברהם אבינו, ודוקא בעת נסיון העקידה: "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה"⁸. – הנסיונות הקודמים היו כולם ב"קו" אחד, קו הימין, כך שאי אפשר היה לדעת אם אין מקורם בטבעו. אך כשהיה נסיון זה והביא את יצחק לעקידה עד שרצה לבצע בו את אשר רצה, והרי דבר כזה שייך לקו הגבורה – אז "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה", אז הוברר גם ביחס לנסיונות הקודמים שמקורם ב"עבודה".

1. זה הסימן של "מפרסת פרסה": כשאדם עוסק ב"קו" אחד בלבד "קיומא דחד סמכא", עלול להיות שהדבר בא משום טבעו והרגלו, ואילו הסימן לבהמה טהורה הוא – "מפרסת פרסה", כשהיא מופרסת לשני הכיוונים, לימין ולשמאל. אדם יוצא מטבעו והרגלו ומבצע את שליחות האדם העליון, בכל מטרה אליה הוא נשלח.

ההלכה של "מפרסת פרסה" היא שהסדק יהיה מלמעלה ומלמטה, ואם לאו אין זו בהמה טהורה⁹. עובדת ההתעסקות בשני הקוים אינה צריכה להיות בבחינה חיובנית בלבד. כשהדבר אינו אלא בחיובניות בלבד ואילו בפנימיות שרוי אדם זה ב"קו" אחד בלבד – הרי זה "לא תאכלו", אין כאן העלאה והתכללות. דרושה חציה בפנימיות וגם בפועל, לכל העומק, ואז "תאכלו", נוצרת ההתכללות, עד לידי "ובו תדבקון".

על אף זאת, הרי מאחר שהאדם בא במגע עם גשמיות, הקשורה בחומריות, אסור לו לסמוך על עצמו גם כשהוא רואה "מפרסת פרסה", ודרוש סימן נוסף: "מעלת גרה", "ללעוסי", לבדוק ולברר שוב ושוב.

(7) ואתחנן ו, ה.
 (8) בראשית כב, יב.
 (9) רש"י דברים יד, ו.

(5) ראה לקו"ש ח"ב [המתורגם] ע' 118 הערה 5.
 (6) בראשית יט, ב.

ז. ההוראה מן האמור לגבי "עבודה" בפועל – והרי הדבר ניתן ללמוד ממטה למעלה וממעלה למטה – היא:

כשם שכאשר אדם ניגש לאכול מן הבהמה עליו לבדוק אם יש לה סימני טהרה, ואם לאו – אסור לו לאכול ממנה, כך בכל ענין בעולם הזה שאדם מתכוון לעשות, עליו לבדוק את הסימנים: עליו להיות בטוח שאינו עושה זאת למלאות תאות נפשו, ואף כשנראה לו שהסימן קיים אסור לו לסמוך על עצמו וטעון הוא בירור נוסף.

(משיחת ש"פ ראה תשט"ו)

ח. ב"לקוטי תורה"¹⁰ מופיע משל להסברת ההבדל בין חודש אלול לבין תשרי: אלול נמשל לתקופה בה נמצא המלך בשדה לפני בואו העירה, ותשרי – לתקופה בה נמצא המלך בהיכלו.

בשעה שהמלך נמצא בהיכלו אין אפשרות לכל להכנס אליו, ויש צורך בהכנות רבות לכך, ואילו כשהמלך יוצא לשדה, אל העם, הרי למרות שאינו מופיע שם במלוא תפארתו וגדולתו כבהיכל מלכותו – ישנו, דוקא משום כך, היתרון בעבודה שכל אחד רשאי לדבר בעצמו אל המלך והמלך מצדו מקבל את כל אחד בסבר פנים יפות ומקבל בקשתו.

באלול מופיע הקב"ה לפני כל איש ישראל, ובאפשרותו של כל אחד למסור לו את בקשתו, כפי שהדבר מוסבר ב"לקוטי תורה" באריכות. ברם, מובן שבשעה שהמלך נמצא בשדה יש צורך בוהירות יתרה, שכן מאחר שהאדם שרוי במעמדו ומצבו ועם זאת מופיע לפני המלך ומקבל את בקשתו, ויתר על כן – הוא מראה לו סבר פנים יפות – עלול זה לטעות ולחשוב שרצוי לו להשאר במצבו, והוכחה לכך שגם במצבו מופיע לפניו המלך.

– כשהמלך בהיכלו – אין מקום לטעות, שכן אין מכניסים לשם אלא מי שהשלים את

כל ההכנות הדרושות לכך, וגם אותו מכניסים רק במדה שהוא ראוי לה, כלשון הגמרא¹¹: "הראוי לחצר – לחצר, הראוי לגינה – לגינה, הראוי לביתן – לביתן". אך בשעה שהמלך בשדה, אפשר בקלות להיתפס לטעות, ויש על-כן, צורך בוהירות יתר.

ט. אף בחודש אלול כן. העובדה שהקב"ה מופיע לפני כל אחד, מבלי להתחשב עם מצבו, ומגלה לו פנים שוחקות – יש בה יתרון גדול בכך שכל יהודי מסוגל לקלוט אלקות. אך דווקא משום יתרון זה יש צורך בוהירות יתר לא להיתפס לטעות שאפשר להשאר במצב זה, וכהוכחה לכך: העובדה שלמרות שהאדם נתון בעובדין דחול, ל"ש מלאכות (הרי חודש אלול אינו יום-טוב) – ניתנת לו מלמעלה התגלות שלש-עשרה מדות הרחמים, וכמאמר הגמרא¹²: "מלמד שנתעטף הקב"ה כש"ץ, ויעבור הוי' על פניו ויקרא הוי' הוי'", שמקורן בשם הוי' שלמעלה מן ההשתלשלות.

י. נאמר בפרי עץ חיים¹³ שהמילים: להוי' ויאמרו לאמר אשירה – בראשי תיבות "אלול". יש להבין: (א) מה הקשר בין הפסוק לאלול. (ב) מה פירוש המלה "לאמר". בכל מקום בו נאמר "לאמר" – פירושו: לומר לאחר, אך מאחר שכל בני ישראל היו בהודמנות זו – מה מקום להכתב "לאמר"? אלא שמשמעות "לאמר" כאן, היא – לדורות. בכל דור ודור צריך להיות "אשירה להוי' כי גאה גאה".

כשיהודי עומד ב"אשירה להוי'" – הרי "גאה גאה", כתרנומו: "אתגאי על גיותניא" (=מתגאה על הגאים). אף שישנם "גיותניא", הם השרים שלמעלה, הנהגת הטבע על-פי סדר ההשתלשלות, הרי כשיהודי מוסר עצמו אל הקב"ה, מבטל הקב"ה לפניו את כל העולם והשרים, הכל נתון תחתיו.

(11) מגילה יב, א.

(12) ראש השנה יז, ב.

(13) שער ראש השנה פרק א. ראה ספר המאמרים

ה'תשי"א עמוד 319.

(10) דברים לב, ב.

כבר נתקיימו כל הסימנים של חז"ל על סוף זמן הגלות וזמן הגאולה, כולל הסימן בילקוט שמעוני¹ (שנתפרסם לאחרונה): "א"ר יצחק שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרין זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם כו', וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומר להיכן נבוא ונלך להיכן נבוא ונלך, ואומר להם בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתיראים אל תיראו הגיע זמן גאולתכם, ולא כגאולה ראשונה גאולה אחרונה כי גאולה ראשונה הי' לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי' אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי'. [ואח"כ ממשיך בילקוט: שנו רבותינו בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם".

כן תהי' לנו, שמלכתחילה אין מה להבהל כי כבר הובטחנו ש"אל תיראו (גם מלשון הבטחה), הגיע זמן גאולתכם",

וכן תהי' לנו, שמשיח צדקנו יבוא כבר בפועל ויעמוד כבר על גג בית המקדש ויכריז וישמיע, שמשח כבר בא!

אמן כן יהי רצון.

הוספה בשורת הגאולה

א.

עם זיינען שוין מקויים געוואָרן די סימנים אין חז"ל אויף סוף זמן הגלות און זמן הגאולה, כולל דעם סימן אין ילקוט שמעוני¹ (וואס איז נתפרסם געוואָרן לאחרונה): "א"ר יצחק שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרין זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם כו', וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומר להיכן נבוא ונלך להיכן נבוא ונלך, ואומר להם בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתיראים אל תיראו הגיע זמן גאולתכם, ולא כגאולה ראשונה גאולה אחרונה כי גאולה ראשונה הי' לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי' אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי'. [און דערנאָך איז ער ממשיך אין ילקוט:] שנו רבותינו בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם".

כן תהי' לנו, אַז מ'האָט מלכתחילה ניט וואָס צו זיך שרעקן וואָרום מ'האָט שוין די הבטחה אַז "אל תיראו (גם מלשון הבטחה), הגיע זמן גאולתכם",

וכן תהי' לנו, אז משיח צדקנו זאָל בפועל קומען שוין און שוין שטיין על גג בית המקדש און מכריז ומשמיע זיין, אַז משיח איז שוין געקומען!

אמן כן יהי רצון.

(משיחות ש"פ ראה, מבה"ח אלול תש"נ)

(1) ישע'י רמז תצט.

לקוטי

ראה

שיחות

– זו עבודת חדש אלול: "ויאמרו לאמר אשירה לה", התמסרות אל הקב"ה שהיא תשובה, והרוח תשוב אל האלקים¹⁴, ומכאן נובע גם הלך-רוח של "אשירה". הצעד של

(14) לקוטי תורה דברים עא, ג.

התמסרות אל הקב"ה משפיע גם על יהודי נוסף, ויאמרו לאמר, ואמירה לדורות – שאו כי גאה גאה, והיהודי הופך לאדון על העולם, עבד מלך – מלך¹⁵, עבד להוי' מלך גאות לבש.

(משיחות ש"פ ראה, מבה"ח אלול תש"ד)

(15) שבועות מז, ב.

הוספות / ראה

כפשוטו, ואף באופן גס וחומרי, עד כדי היפוכו של פסק התורה.

הרמב"ם פוסק בהלכות דעות³ שכאשר לפני האדם שני מקומות – אחד מהם הוא מקום ישוב אך קיים חשש שמא יסיטו אותו שם מדרך היהדות, והשני הוא מקום מדבר – עליו לא רק לבחור מלכתחלה את מקום המדבר, כי אם כשנמצא הוא במקום הישוב עליו לברוח משם למדבר.

– מדובר כאן על בריחה למדבר, כל שכן שבנידון דידן אסור לבחור מלכתחילה מקום בו עלול לסטות מן הדרך הישרה.

ואשר לטענה: הגמרא אומרת "כל הדר בחוץ לארץ" כו' – כוונת הגמרא לדירת קבע, אך כשאדם מחכה למשיח, ומוכן הוא – מיד עם בואו – לוותר על כל "ובת חלב ודבש" שבחוץ לארץ – לאלה שנדמה להם – משום שהוא חפץ ב"ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" – הרי גם כשהוא בחוץ לארץ הוא "במקום אשר יבחר ה' אלקיך בו", וגם שם אפשרות עבודת הקרבנות מבחינה רוחנית, הקרבת "עולותיך ושלמיך", העליות והשלמיות, על גבי המזבח.

וזאת ההוראה שיש להסיק מפרשת-היום: "בכל מקום אשר אזכיר את שמי" – שם ארץ ישראל, ובכחו של כל איש ישראל להביא

א. בפרשת השבוע נאמר: "והיה המקום אשר יבחר ה' אלקיכם בו לשכן שמו שם, שמה תביאו וגו'", ורש"י מסביר כי הדברים מכוונים לירושלים.

ספר החיים – לאחיו של מהר"ל מפראג – בחלק "גאולה וישועה", שואל מדוע לא מצוין במפורש שם ירושלים בשום מקום בתורה, אלא באופן סתמי: המקום אשר יבחר ה'. ומתריך כי – "בכל מקום מוקטר ומוגש לשמי", לא דוקא ירושלים אלא כל מקום בו מתפלל יהודי לפני הקב"ה הוא המקום אשר בחר ה'. ולפיכך יש להתפלל לכיוון ארץ ישראל, לצד ירושלים, לצד המקדש, לצד קדשי קדשים ולצד הארון¹, שכן בכל מקום ואף בחוץ לארץ שבגשמיות ישנו הענין של ירושלים.

והאמור "כל הדר בחוץ לארץ כאלו אין לו" כו'² – ממשיך ספר החיים – מובנו: "הדר", דירת קבע, כלומר – אדם הדר בחוץ לארץ דרך קבע ואינו חושב כלל על הגאולה, אבל כשגם בהיותו בחוץ לארץ הוא חושב על המשיח ועל ארץ ישראל, והרי בשעת התפלה הוא פונה לצד ארץ ישראל, אזי כל מקום בו הוא נמצא הוא המקום אשר בחר בו ה'.

ב. יש כאלה שמטעים אותם והם מפרשים את הענין של "דר בארץ ישראל"

(1) שו"ע או"ח סימן צד סעיפים א"ב.

(2) כתובות קי, ב.

(3) פרק ו הלכה א.

ברצונך תצא מן הגלות. זה ענינו של הקב"ה, ומאחר שהדבר הוא על-פי השם אינך צריך לברוח מכאן, שכן היכן שתימצא אתה "כי גזא דרחמנא (על שולחנו של הקב"ה)".

אלא שמאחר וניתנה לו בחירה הפשית – באפשרותו לבחור בדבר שהוא חפץ, והברירה בידו לקנות כרטיס ולנסוע לארץ ישראל, שכן הבחירה לא ניטלה ממנו, אין משנים סדרי בראשית מפני כו'⁹. ברם מה אירע כאן? – לא שהוא ברח מחוץ-לארץ לארץ-ישראל כי אם שנטל אתו את אור חוץ-לארץ לארץ-ישראל ושם הוא שרוי באויר חוץ-לארץ.

נאמר בתורת החסידות¹⁰, בשם ספר עשרה מאמרות, שסביב כל יהודי מתפשט אויר גן-עדן ואויר גיהנום. לפי זה, כשאדם צריך – בגלל שלא תיקן עדיין את "ומפני חטאינו, להיות שרוי במצב של "גלינו מארצנו" אף לפי פשוטם של דברים, ואילו הוא קם לו ונסוע לארץ ישראל – אזי נוטל הוא אתו את אויר הגיהנום אל הארץ אשר עיני ה' אלקיך בה. הרי ברח מן המקום בו הוא צריך להיות כדי לתקן את חלקו בסיבת החורבן והגלות, וע"כ כך הוא משהה את התיקון וכו'.

תינח בשעה שהוא נמצא בחוץ לארץ – הרי גזרו על גושה ועל אורה¹¹ – אך בארץ ישראל האויר טהור, ואילו זה לוקח אתו את אויר הגיהנום לתוך פלטיין של מלך.

ה. טוענים שישוב ארץ ישראל מצוה, ואם אינה מצוה הריהי, לפחות, הידור מצוה, על כך מספר תשובות:

(א) נאמר בתשב"ץ (קטן) – בעל התשב"ץ היה גם הוא יהודי ירא שמים – שהרוצה לנסוע לארץ ישראל עליו לדאוג שיהא באפשרותו להיות זהיר מאד במצוות ואף להדר במצוות במדה יתרה מבחוץ-לארץ, אז ראשי הוא לנסוע לארץ ישראל, ואם לא – לא יזיק אם לא יסע. כך נאמר במספר ספרים שמצוות ישוב ארץ

הדבר לידי גילוי, זה הענין של "משיח הפרטי"⁴, ודבר זה יביא את ביאת המשיח הכללי, כשכל בני ישראל יעלו לארץ ישראל הגשמית עם משיח צדקנו.

ג. כשמדובר בענינים הקשורים במשיח ישנם כאלו הסוברים שהדברים הם, כלשון הגמרא: "הילכתא למשיחא"⁵, יש לדעת שאין הדברים כן, וראיה מוכחת ע"ז, יש גם בנגלה שבתורה.

ישנה דעה⁶ הסוברת שכהן אסור בשתיית יין גם בזמן הזה לפי שבמהרה יבנה בית המקדש ושיכור אסור ב"עבודה". הפגת שכרות של יין אפשרית בשתי דרכים? (א) שינה. (ב) שהיה כדי הליכת מיל.

שיעור מהלך מיל הוא 18 דקות. השיעור הגדול ביותר למהלך מיל הוא 24 דקות⁸. מכאן, אפוא, הוכחה על פי הנגלה שבמשך זמן מועט, פחות מכדי שיעור מהלך מיל. שהוא, לכל היותר, 23 דקות ו-59 שניות – עשוי לבוא המשיח עם בית המקדש המושלם, ויהיה צורך לגשת מיד ל"עבודה".

(משיחת כ' מנ"א* תשט"ו)

ד. ... הוא הדבר כשאדם בא וטוען כי רצונו לנסוע אל המקום אשר "עיני הוי' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", ולשם מה עליו להיות בגלות ולסבול בשעה שבאפשרותו לברוח מכאן לארץ ישראל.

– אומרים לו: לא מרצונך אתה בגלות ולא

(4) ראה אגרת הקדש סימן ד.

(5) סנהדרין נא, ב. ובחים מה, א.

(6) ראה תענית יז, א. וברמב"ם הלכות ביאת מקדש פרק א הלכה ז.

(7) עירובין סד. שו"ע או"ח סימן צט סעיף ב. שו"ע רבנו הזקן שם סעיף ג.

(8) שו"ע או"ח סימן תנט סעיף ב. ושו"ע אדה"ש שם סעיף י.

(* ביום כ' מנ"א חל יום ההילולא של אביו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, הרב הגאון והרב החסיד וכו' מוהר"ר לוי יצחק שניאורסאהן נ"ע. ראה אודותיו בקובץ ליובאוויטש, שנה ראשונה חוברת רביעית עמ' 62.

ישראל אינה מצוה חיובית על כל יהודי במדה שעליו לרדוף לקיומה. אם יש בדבר סכנת הגוף, ועל אחת כמה וכמה – סכנת הנפש, אין לנסוע, ובכך מסבירים את הראשונים שלא נסעו לארץ-ישראל¹².

(ב) ואיבעית אימא: שאלו את הרבי, בהיותו בוינה, מדוע הוא מקרב אף יהודים שעליהם נאמר "מורידין ולא מעלין", השיב הרבי: יש לשלחן-ערוך ארבעה חלקים – אורח חיים, יורה דעה, אבן העזר, חשן משפט. לפי סדר זה מהוה "חשן משפט" החלק האחרון של השלחן-ערוך. בחשן-משפט גופו ישנם ארבע מאות עשרים וכמה סימנים¹³. פרטי ההלכות של מורידין ולא מעלין מופיעים בסוף חשן-משפט, בסימנים האחרונים. מדוע, אפוא, להתחיל ללמוד בסדר הפוך, משמאל לימין? – יש ללמוד מימין לשמאל, כנהוג בישראל, ולאחר למוד כל הלכות השלחן-ערוך וקיומן, לכשייוותרו הלכות אלו בלבד, יש לשבת ולפסוק הלכות אלו.

כך גם ביחס למצות ישוב ארץ ישראל: ישנן מצוות, שלכל הדעות הן מצוות, ומתוכן יש: קלות שבקלות, קלות, חמורות וחמורות שבחמורות. כשמניחים הצדה את כל המצוות ונטפלים למצות ישוב ארץ ישראל שבקשר אליה קיימת, ראשית, מחלוקת אם היא במנין המצוות בכלל, וקיימת, שנית, מחלוקת אם היא מצוה לכל, שחובה על הנז לקיימה, כנ"ל – הרי העובדה שאת כל המצוות מוניחים ונטפלים רק למצוה זו, מוכיחה שמהוה אינו כשורה כאן.

וביחוד לאחר שנראה שלגבי אנשים מסוימים גורם הדבר רפיון בקיום המצוות – הרי זו הוכחה שהדבר נובע ממקור זר.

1. הרבי (מהורש"ב) נ"ע אמר שהיצר הרע מתעטף לעתים באדרת של משי, עד שאי אפשר להכיר אם הוא ירא שמים זקן או היצר הרע הזקן, והדרך היחידה להבחין בו היא

בדיקת התוצאות והפועל הממשי, דבר שאי אפשר לטעות בו.

אם על-ידי האזנה לטענותיו באה לאדם תוספת של הטבה בפועל ממש, תוספת בתפלה, תוספת בלימוד תורה, התמסרותו לעניני העולם-הזה והולכת ופוחתת והוא חושב יותר ויותר אודות הקב"ה – הרי זו הוכחה שכאן מדבר חסיד זקן, אבל אם על-ידי האזנה לטענותיו בא רפיון בפועל הממשי של תורה ומצוות – הרי זו הוכחה שהיצר הרע מדבר, ואדרת המשי בה הוא לבוש – גזולה היא אתו. כלומר: נוסף על שאר העבירות הוא עובר עבירה נוספת בכך שהוא נוטל ענין של קדושה, ובאמצעותה הוא רוצה ח"ו לנהל מאבקו.

2. יש פתגם של רבי הלל מפאריס¹⁴ לגבי לשון הכתוב¹⁵: "העם ההולכים בחשך ראו אור גדול", השוהים זמן מה בחשך רואים את החשך כאור. בכך לא די – אף שמים אור לחשך, בענין של תורה אור – בו עצמו – עומדים להגביר ח"ו את החשך הכפול ומכופל של הגלות.

לרוצה לנסוע לארץ ישראל, הדרך היחידה – חייבים לתקן את "מפני חטאינו". אין הגלות דבר של עונש לשם עונש ח"ו, כי אם כמשל¹⁵ – אב רחמן שבנו יחידו יקר בעיניו מאד וכשהלה מתלכלך הוא רוחץ אותו במים פושרים, ואף ברותחים – כשהלכלוך דבוק למדי. בהסרת הלכלוך מתקרבת הגאולה הכללית, וממילא גם הנסיעה הפרטית לארץ ישראל.

ידועה הרי תשובתו של ה"צמח צדק" ליהודי ב"יחידות": "רצונך לנסוע לארץ ישראל? – עשה כאן ארץ ישראל!", לעשות בחוץ לארץ דירה לו, יתברך, וכאשר נוסף נר לנר הרי "ראו אור גדול" באמת, עד שלילה כיום יאיר בגאולה האמיתית והשלמה, במהרה בימינו, אמן.

(משיחת י"ג תמוז, תשט"ו)

(14) ראה לקו"ש ח"ב [המתורגם] ע' 204 הערה *41.

(15) ישע"י ט, א.

(15*) אגרת הקדש סימן כב.

(12) ראה תוספות ד"ה הוא, כתובות קי, ב.

(13) דייק בלשוננו – מפני ההילוק שבין הטור והשו"ע.

(9) ראה ע"ז נד, ב.

(10) ראה אגרת הקדש, סימן כז.

(11) גיטין ה, ב.